

SAAMO

Vlaams-Brabant

2022

JAARVERSLAG

 samen
uitsluiting
aanpakken

SAAMO Vlaams-Brabant vzw
Eenmeilaan 2
3010 Kessel-Lo
www.saamo.be/vlaams-brabant

licht aan het einde van de tunnel?

De opeenvolgende crisissen hebben huurprijzen, prijzen voor gas- en elektriciteit en voedselprijzen de hoogte ingejaagd. Bij veel mensen is daardoor het licht letterlijk of figuurlijk uitgegaan. Vandaag is er daarom weinig licht aan het einde van de tunnel te zien.

Het ingrijpen van de federale overheid om tussen te komen in de hoge energiekosten was een erg dure maatregel. Vanuit het perspectief van mensen in armoede - en de noodzakelijke herverdeling - ook een domme maatregel. Veel middelen zijn op deze manier terecht gekomen bij mensen die ze niet of veel minder nodig hebben. Een meer gerichte maatregel gekoppeld aan inkomen zou zinvoller geweest zijn.

De laatste politieke peilingen voorspellen weinig goeds. Alle signalen staan stilaan op rood richting een verdere verrechtsing van het beleid. Afbraak van de sociale bescherming komt daarmee stevig om de hoek kijken. De federale regering besliste ondertussen om de beloofde verhoging van de minimumpensioenen te beperken. Er wordt openlijk gepleit om het recht op leefloon te beperken en veel meer in lokale handen te leggen.

Ook als het over ons klimaat gaat, is het alle hens aan dek. Toch dreigt deze transitie niet meteen sociaal-rechtvaardig te worden. Men neemt in onderhandelingen over oplossingen graag de termen 'laaghangend fruit' en 'quick wins' in de mond. Kortom, inzetten op snelle, makkelijk haalbare resultaten. Via deze mindset zullen vooral de welgestelden er op vooruit gaan.

Van een doorgedreven aanpak van onze steden als hitte-eilanden, een versnelde renovatie van de slechtste huurwoningen, een solidaire inzet op meer collectieve verwarmingssystemen, ... is vooralsnog geen sprake.

SAAMO kiest daar uitdrukkelijk niet voor. Collectieve oplossingen, meer 'commons' (zaken in gemeenschappelijk beheer zoals sociale huisvesting, community land trusts, ...) en sterke solidariteit zijn de sleutelwoorden en de basis voor een sterkere herverdeling.

Afbraak van de sociale bescherming komt stevig om de hoek kijken.

Hoe we dit aanpakken, hoe we experimenteren met nieuwe oplossingen en hoe we politieke keuzes een andere richting proberen uit te duwen, lees je in dit jaarverslag.

- Dirk Masquillier, directeur SAAMO Vlaams-Brabant

een jaar samengevat in cijfers

25 PROJECTEN

100 betrokken partners

71 oplossingsactoren

9.751 deelnames aan activiteiten van SAAMO
Vlaams-Brabant: groepsbijeenkomsten,
werkgroepen, info- en vormingsmomenten

183 beleidscontacten en -dossiers

overeenkomsten met lokale besturen

7 overeenkomsten met lokale besturen

364.047 euro investeringen

SAAMO Vlaams-Brabant

52 medewerkers

3.536 uren vorming

189 vrijwilligers

STRATEGIE

ONDERWIJS

5 onderwijsprojecten
samenwerking met 13 partners

WERK

2 arbeidsprojecten
samenwerking met 7 partners

WONEN

7 woonprojecten
samenwerking met 34 partners

SOCIALE BESCHERMING

6 projecten
samenwerking met 27 partners

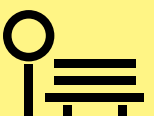
COLLECTIEF BURGERSCHAP

3 burgerschapsprojecten
samenwerking met 13 partners

KRACHTIGE BUURTEN & STEDEN

2 buurtprojecten
samenwerking met 6 partners

6 strategische thema's

Onderwijs

Kinderen en jongeren in een kwetsbare positie lopen op school extra risico op uitsluiting. Met onze onderwijsprojecten draagt SAAMO Vlaams-Brabant bij aan de beste leer- en ontwikkelingskansen. Onze opbouwwerkers sporen moeilijkheden op waar leerlingen of hun ouders tegenaan lopen. We verlagen drempels voor deze gezinnen. Hoe we dat doen?

- We helpen scholen en leerkrachten in het omgaan met gezinnen in maatschappelijk kwetsbare situaties.
- We ontwikkelen hulpmiddelen zoals extra leerkanalen bv. in digitale vaardigheden.
- Onze brugfiguren helpen scholen en ouders elkaar te begrijpen. De brugfiguren zijn vertrouwenspersonen voor veel anderstalige gezinnen.
- We ontwikkelen partnerschappen met welzijns- en vrijetijdsbeleid. Zo zetten we samen in op een versterkende leeromgeving. SAAMO ijvert steeds voor een hechte samenwerking tussen school, gezin en samenleving.
- Daarnaast strijden we voor een structurele verandering van de onderwijsorganisatie. We werken aan vernieuwende onderwijspraktijken met de focus op gelijke onderwijskansen en een strategisch schoolbeleid.

In Zaventem zorgen zowel het aantal mensen dat thuis een vreemde taal spreekt, als komen en gaan van kinderen tijdens het schooljaar voor grote druk op het onderwijs. Onderwijsopbouwwerk Zaventem focust met het project Schoolsprong op de overgang van kleuter naar lager onderwijs. In twee Zaventemse scholen werken we samen aan open klasactiviteiten voor ouders én toegankelijke communicatie. Zo groeit de ouderbetrokkenheid. Ook de samenwerking tussen ouders en scholen verbetert.

Bovendien netwerken de Zaventemse basisscholen nu meer met elkaar én met het lokale beleid, o.a. rond [OKAN-leerlingen](#). Mede onder impuls van SAAMO creëerde het basisonderwijs in Zaventem extra plaatsen voor kleuteronderwijs instappers.

In Heverlee zorgt Unelma voor een sociaal netwerk. We brengen welzijns- en vrijetijdspartners samen op school voor ondersteuning op maat van de ouders. Zo groeit het besef van en respect voor cultuurverschillen in de communicatie tussen ouders en de scholen. Of we helpen ouders om met energieconsulenten van het OCMW de stijgende energiekosten te bespreken.

“De opbouwwerkers proberen mensen op elke mogelijke manier te helpen. Je kan altijd bij hun terecht en ze met alles vertrouwen.”

ouder over opbouwwerkers van Unelma

“Door de opbouwwerker durven de ouders nu tot aan de schoolpoort te komen. Een essentiële stap voor ons om duurzame oplossingen te zoeken voor de noden die onze gezinnen ervaren.”

kleuterjuf basisschool in Landen

De brugfigurenwerking onderwijs in Tienen verwijst ouders door naar welzijn, vrijetijd en lokaal beleid. Het grote aantal vragen die zowel ouders als scholen stellen bewijst de nood aan:

- een brede aanpak
- andere communicatie met gezinnen met een migratieachtergrond.

Scholen, partners en lokaal bestuur erkennen de noodzaak van brugfiguren in het onderwijs. Stad Tienen besloot de brugfigurenwerking met SAAMO uit te breiden naar een voltijdse brugfiguur die voor zowel basis- als secundair onderwijs wordt ingezet vanaf 2023.

Begin 2023 kan ook in Landen een halftijdse brugfiguur in het basisonderwijs van start. Zij zal gezinnen informeren over onder meer communicatie via Smartschool en naschoolse activiteiten, de sociale kruidenier en het Huis van het Kind. Daarnaast kaart de brugfiguur opgevangen noden aan bij het lokale beleid.

In de regio Hageland en de Vlaamse rand rond Brussel maakten we met het project Sterk onderwijs een omgevingsanalyse op. Zo werken we in Machelen samen met scholen, verenigingen, lokale diensten en organisaties aan een projectvoorstel op maat in 2023. Analyses helpen ons om op de grootste noden in te spelen.

In het najaar begonnen we aan een nieuw project op de Sint-Gertrudisschool in Landen. De instroom van anderstaligen daagt deze basisschool uit in:

- nieuwe manieren van lesgeven
- communicatie met anderstalige ouders
- omgaan met materiële armoede van gezinnen en de nodige (lokale) ondersteuning hierrond.

Vanuit een partnerschap tussen school en (lokale) onderwijsondersteunende diensten werken we een actieplan uit.

“Er was nood aan meer nauw contact met de ouders. Door meer informele contacten groeit de verbinding tussen ouders en school.”

Karen Pitchon
directrice van GO! Basisschool De Vleugel in
Zaventem
samen met opbouwwerker Els

Uitdaging in centrum Zaventem

Karen: “Onze basisschool GO! De Vleugel geeft les aan een grote groep kinderen uit kwetsbare doelgroepen. Communicatie met een zeer diverse groep anderstalige ouders was en blijft een stevige uitdaging voor het schoolteam. Er gaapte een grote kloof tussen leerkrachten en ouders, vol drempels om elkaar te contacteren. Er was nood aan een brede verandering.”

Enthousiasme en realisme

“De eerste indruk van het project was het enthousiasme van de directie van de gemeentelijke basisschool waar Schoolsprong als proefproject liep. Wat me ook opviel, was dat de onderwijsopbouwwerker vragend tewerk ging. Els hield rekening met wat het schoolteam realistisch kon veranderen.”

Oplossingen en omvorming

“Onderwijsopbouwwerk werkt met concrete acties. Ouders komen nu naar de klas met vragen en nemen actief deel aan thematische activiteiten rond de taalvaardigheid of zelfstandigheid van hun kinderen.”

“We zochten samen met ouders naar een betere manier van communiceren. Concreet betekent dit dat we nu in de kleuterschool regelmatig open klasmomenten organiseren. We bereiken meer ouders tijdens de oudercontacten, -activiteiten en feesten. Door meer informele contacten, groeit de verbinding tussen ouders en school. Dankzij het oudercomité kunnen we permanent rekenen op ouders die tolken voor elkaar.”

“Dit blijft een werk dat niet af is. We vragen ons af of dit soort ondersteuning niet beleidsmatig, permanent voorzien moet worden. Zeker in scholen waar er een grote groep aan kwetsbare gezinnen zijn.”

80.000 vacatures blijven openstaan. Veel jong talent vindt zijn plaats op de arbeidsmarkt niet. De huidige [activeringstrajecten](#) werken niet voor jongeren met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt. De trajecten zijn vaak te kort, missen een integrale aanpak, ... Zo heeft onze analyse tal van hindernissen en patronen in kaart gebracht. SAAMO geeft deze jongeren perspectief en helpt de juiste match vinden tussen werkgever en talent.

In de Vilvoordse Kruitfabriek creëerden we een ontmoetings- en werkplek voor jongeren: The 18. Hiermee tonen we aan dat een lange, intensieve begeleiding van jongeren werkt om hen aan een goede baan te helpen. We willen alle partners (Groep Intro, CAW, VDAB en OCMW) op één lijn krijgen: vertrekken vanuit de noden en talenten van de jongeren. Om dit alles te bereiken, gaan we ook een partnerschap aan met interimkantoren.

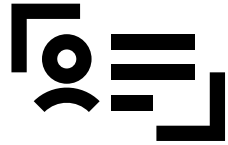
“Het is fijn te connecteren met jullie als bruggenbouwers naar werk voor mensen in een kwetsbare situatie. Samen drempels verlagen, daar gaan we voor!”

Anne Moyaerts
netwerkmanager lokale besturen bij VDAB

Daarnaast onderzoeken we hoe we het Vlaamse arbeidsmarktbeleid kunnen beïnvloeden. Ons doel? Goede arbeidsvoorwaarden oftewel [duurzame jobs](#) voor mensen die een grote afstand tot de arbeidsmarkt ervaren. We verkennen het probleem vanuit verschillende perspectieven:

1) Samen met mensen in deze situatie verkennen we de drempels in hun vraag naar werk of opleiding in onze Jobhub in Leuven. We ondernamen verschillende acties om mensen met een arbeidswens te bereiken in de wijk kop van Kessel-Lo. Dit deden we via outreachend werk op straat en een deur-aan-deur actie. Gedurende 5 maanden stonden we 20 personen met een duidelijke arbeidswens bij via onze Jobhub. 10 van hen hielpen we op korte termijn aan werk of verwezen we door naar een ander traject. Dit hielp ons meteen inzicht te verwerven in de ruime mogelijkheden en gebreken van activering, opleiding en tewerkstelling.

Mensen gaven aan dat onze persoonlijke betrokkenheid voor hen een meerwaarde betekende. Het erkennen van hun krachten gaf hen vertrouwen om zelf stappen te zetten. Hun jobaanbiedingen waren beperkt en boden weinig perspectief. Vaak week het aanbod ver af van hun voorkeur en kregen ze te weinig opties. Er heerste bij een aantal personen angst voor het sanctionerende beleid.

2) We betrekken ook de werkgevers bij ons project. We doorgronden welke drempels zij ervaren bij het aanwerven van deze doelgroep. Met de werkgevers willen we ook andere manieren van aanwerven bespreken, zoals [open hiring](#): rekruteren met zo weinig mogelijk sollicitatiedrempels.

3) Bovendien leggen we de inzichten uit alle SAAMO-vzw's bij elkaar. Hiermee stappen we naar het beleid om de huidige regelgeving aan te kaarten en nieuwe beleidsmaatregelen voor te stellen.

“Sterk werk helpt ons nadenken buiten ons eigen takenpakket en onze organisatie.

Wij vinden een warm onthaal en duidelijke briefing heel belangrijk. En dat hebben jullie met veel enthousiasme ter harte genomen. Hierdoor voelden onze anderstalige vrijwilligers zich deel van het geheel.

Jullie hebben ook een aantal van onze vrijwilligers mee op pad genomen in de zoektocht naar een job.”

Kelly Broux
regioverantwoordelijke Leuven bij Refu Interim

Onze ambitie is dat er voor mensen in een kwetsbare positie betaalbare, energiezuinige en kwaliteitsvolle huisvesting wordt gerealiseerd met voldoende woonzekerheid. SAAMO ijvert ervoor dat de uitsluitingsmechanismen verdwijnen uit het woonbeleid.

Wonen is immers een grondrecht. Toch neemt de Vlaamse overheid onvoldoende initiatieven om dit recht ook effectief waar te maken. SAAMO trekt daarom mee de kar van [de Woonzaak](#). Via een klachtenprocedure bij het Europees Comité voor Sociale Rechten wil de Woonzaak een ambitieus woonbeleid van de Vlaamse overheid afdwingen. We zetten in 2022 verdere voorbereidende stappen in de juridische procedure, namen deel aan de Housing Action Day en bereidden een crowdfunding voor die in 2023 wordt gelanceerd.

Via Wonen op Maat ontwikkelen we modellen om een betaalbaar woonaanbod – inclusief hernieuwbare energie – te verankeren binnen een duurzame visie op kernversterking. Daarmee doelen we op een toekomstgerichte ontwikkeling van (dorps)kernen, met aandacht voor sociale netwerken, mobiliteit, lokale economie, ...

Met een pilootproject in Ottenburg (Huldenberg) stemmen we ruimtelijke ordening en woonbeleid op elkaar af. Hiervoor spreken we bewoners over hun woonwensen en onderzoeken we het ruimtelijk en sociaal potentieel van het dorp. Denk aan groene publieke ruimte voor ontmoeting, plaats voor betaalbaar wonen, het versterken van sociale netwerken, enz. Ook verkennen we, samen met partners, toekomstige woon- en energieprojecten.

Wonen in een kleine constructie biedt voor sommige mensen een oplossing in hun zoektocht naar een betaalbare woning. Al te vaak verblijven ze in een gebied dat niet voor (langdurig) wonen bestemd is. Hierop speelde het project Kleinschalig Wonen de afgelopen 25 jaar met succes in: 1 op 3 campings, woonwagenterreinen en weekendverblijfparken zijn omgezet naar zones voor kleinschalig wonen. Deze woonvorm kreeg een plaats binnen sociale woonprojecten.

We ronden eind 2022 dit project af en inventariseerden het permanent wonen op campings en weekendverblijven. Bij dat laatste geldt een woonrecht tot 2029. We speelden een cruciale rol in het overtuigen van de gemeenten en provincie om via een [provinciaal ruimtetraject](#) dit probleem verder aan te pakken.

Een sterk woonbeleid geeft ruimte aan participatie op een inclusieve manier. Zo ook binnen sociale huisvesting. Sociale huisvestingsmaatschappijen hebben niet altijd de expertise in huis om bewonersparticipatie te realiseren. Nochtans versterkt een dialoog beide partijen. Samen met sociale huisvestingsmaatschappij CNUZ zette SAAMO Vlaams-Brabant in Tienen, Landen en Aarschot hierop in tot begin 2022. Met participatie-initiatieven als de buurtbabbels, de Dag van de Huurder en het huurdersplatform stemden we de werking van de huisvestingsmaatschappij meer af op haar huurders.

In Bouwblokrenovatie richten we ons op noodkopers. Dit zijn mensen met een laag inkomen die noodgedwongen een goedkope woning kopen op de privémarkt. Vaak scoren deze woningen slecht op het gebied van veiligheid en energiezuinigheid. Vanuit projecten in Vilvoorde en Grimbergen brengen we tekortkomingen en kansen in kaart van verschillende renovatieleningen, zoals het [Noodkoopfonds](#) en de [Subsidierententie](#).

In 2022 waren we betrokken bij 58 renovatietrajecten:

- 13 afgeronde renovaties
- 28 lopende renovaties
- 17 nieuw opgestarte dossiers.

We verdiepen de lokale samenwerking en brengen onze aanpak in beeld. Ook maken een afwegingskader dat eigenaars en partners in staat stelt om keuzes te maken in het renovatietraject: wel of niet renoveren, alternatieven, ...

In het volgende Vlaams regeerakkoord en provinciaal bestuursakkoord zijn er extra maatregelen nodig. We ijveren voor meer beschikbare middelen. Ook moet er meer sociale en bouwtechnische begeleiding voor gezinnen beschikbaar zijn. Zo kunnen noodkopers met hun woningen de renovatie- en klimaatdoelstellingen halen. We onderzoeken alternatieve financierings- en renovatiemodellen om hierin snelheid te pakken.

“Met de invaliditeitsuitkering kwam ik niet toe voor mezelf en mijn drie kinderen. Er moesten voor € 30.000 werken aan ons huis gebeuren.”

Naoual met haar 3 kinderen
bewoonster Slachthuiswijk Vilvoorde

Geen isolatie en een lekkende dakkoepel

“Alles is begonnen met mijn echtscheiding. Ik kocht toen dit huis van mijn ex, want de kinderen wilden hier heel graag blijven wonen. Op datzelfde moment moest ik een beenoperatie ondergaan en werd ik werkonbekwaam. Plots was ik een gescheiden vrouw met drie kinderen die leefde van een invaliditeitsuitkering. Ik vroeg hulp bij het OCMW.”

“Ik toonde de sociaal assistente foto's en video's van hoe het er hier uitzag wanneer het binnen regende.”

Doorverwijzing naar noodkoopfonds

“Het OCMW verwees mij door naar Energiepunt Vilvoorde. Van daaruit kwam bouwwerker Bruno uitleg geven over het noodkoopfonds.”

“Ik ben daar onmiddellijk op ingegaan. Ik had immers geen keuze: er moesten werken aan het huis gebeuren die zo'n € 30.000 kostten. Dat kon ik niet betalen. Ik had een kredietaanvraag ingediend bij de bank, maar dat bleek financieel niet haalbaar.”

‘Ik moest deze kans grijpen’

“Gezien onze situatie - regen in huis tijdens het diner - was ik heel blij toen ik in contact kwam met jullie project. Er was ook wel enige twijfel: ‘Ga ik intekenen op het noodkoopkrediet? Zal ik dat geld wel kunnen terugbetalen?’ Maar wat als ik dat niet deed? Dan moest ik in deze moeilijke omstandigheden blijven wonen met mijn drie kinderen.”

“Bruno heeft me overtuigd. Ook mijn zus, die bouwkundig ingenieur is, zei me dat ik deze kans moest grijpen. Ik had vertrouwen in jullie team. Ik heb me laten informeren over alle voorwaarden, om zeker te zijn dat ik het financieel aankon. Uiteindelijk heb ik beslist de overeenkomst te ondertekenen.”

Geen angst meer voor regen in huis

“De deelname aan het project betekent een heel groot verschil voor mij. Als het nu regent, zijn mijn kinderen en ik op ons gemak. De eerste nacht dat het regende na de werken, kon ik eindelijk rustig slapen. Voor de werken moest ik altijd een emmer gebruiken om het lekkende water op te vangen, en hoorde ik steeds de regen binnen druppen. Wij zijn nu heel tevreden.”

Het verhaal van Naoual is niet uniek. Ongeveer 120.000 personen bezitten in Vlaanderen een eigen woning. Maar ze missen middelen of mogelijkheden om te renoveren.

Via sociale begeleiding ondersteunen we daarom noodkopers in hun renovatietraject. Vanuit deze ervaring brengen we samen met Energiehuizen en Intergemeentelijke Samenwerkingsprojecten Wonen de tekortkomingen en kansen in kaart van verschillende renovatiemiddelen, zoals het Noodkoopfonds en Subsidieretentie. Het verhaal van Naoual toont het belang aan van onze begeleiding.

Om mensen als Naoual te helpen, onderzoeken we alternatieve financierings- en renovatiemodellen. Ook ontwikkelen we een kosten-batenanalyse om te adviseren over renovatie of een alternatief voor een goede woning.

Nieuwe modellen voor hulp- en dienstverlening

Steeds meer mensen vinden hun weg niet in het kluwen van diensten en maatregelen. Burgers weten niet waar, hoe en wanneer ze aan hun rechten komen. Ze zijn onderbeschermd. Veel mensen moeten overleven met een inkomen onder de armoedegrens dat hen niet toelaat om menswaardig te leven. Tegelijkertijd worden deze rechten aan steeds meer voorwaarden verbonden.

We ijveren daarom voor meer kansen voor mensen in een kwetsbare positie om hun recht op sociale bescherming te laten gelden. Recht op kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening, toegang tot betaalbare, kwalitatieve voeding en voldoende inkomen. SAAMO werkt aan modellen die mensen versterken in het opnemen van hun rechten én die structurele problemen aanpakken.

STEK-werkingen in Tienen en Zaventem helpen mensen in een kwetsbare positie hierbij. Zo getuigen de 275 individuele contacten en de 194 mensen die in 2022 groepsbijeenkomsten bijwoonden. Beide STEK-trajecten werden in 2022 afgerond en verduurzaamd.

In Zaventem hielpen we mensen via Koffie & Formulieren verder met vragen rond administratie, inschrijvingen en documenten allerlei. Op permanentiemomenten geven het OCMW, CAW en de sociale huisvestingsmaatschappij in het buurthuis te Zaventem-Noord antwoord op vragen. Dit geeft mensen een beter zicht op hun rechten. Koffie & Formulieren en de permanenties van de STEK-partners zijn inmiddels geïntegreerd in het bestaande buurtwerk Zaventem-Noord.

In Tienen is een laagdrempelig onthaal opgezet binnen de voedselbank Bezorgd Om Mensen samen met CAW, CM en Ligo. Deze partners brengen voortaan onderbescherming in beeld en helpen mensen in een kwetsbare positie verder. Vanuit deze ervaring werkt SAAMO als partner mee aan de ontwikkeling van het Inloophuis in Tienen.

“Als gewone burger moet je overal aankloppen voor hulp. Je moet zelf weten hoe, waar en wanneer. De STEK helpt je hierin je weg vinden.”

Ronan
bezoeker De STEK Tienen

“Ik ken de basiswerking van STEK-partners, dus ik kan mensen met vragen opvangen.”

De STEK: ontmoetingsplek waarin iedereen samenwerkt

In 2020 werd de STEK gekoppeld aan het opstartende buurtwerk. De uitvalsbasis hiervoor is buurthuis Mozaïek. We organiseren ontmoetingsactiviteiten zodat buurtbewoners elkaar leren kennen. Ook kan je er terecht voor hulp bij computergebruik, doorverwijzingen allerlei of vragen stellen aan het OCMW, CAW en sociale huisvestingsmaatschappij Elk Zijn Huis. Elke Zaventenaar is welkom, kan bij de STEK terecht met vragen, en kan een rol als vrijwilliger opnemen.

Vrijwilligerswerk als sociale opsteker

Paula is één van de vrijwilligers in het buurtwerk: “In 2012 beslisten mijn dokters dat ik niet meer mocht werken. Het openbaar vervoer gebruiken of autorijden ging ook niet meer. Ik hield enkel nog vrienden over in het Leuvense en in Antwerpen. Die vrienden hadden zo ook hun problemen. Van mijn familie woonde alleen mijn zus nog in de omgeving, maar zij had het druk met haar werk, kinderen en kleinkinderen.”

“Ik had voorheen altijd wel iets te doen: ik begeleidde o.a. zelfhulpgroepen en deed aan oudervertegenwoordiging. Dit moest ik ook opzeggen. Alhoewel ik voldoende hobby's heb om mij thuis bezig te houden, zat ik na enkele jaren in een serieuze depressie. Toen ben ik op eigen tempo vrijwilligerswerk beginnen doen en kwam ik er weer bovenop.”

“Ik krijg aardig wat verantwoordelijkheden en dat doet mij goed. Ik kan mensen met vragen opvangen als de opbouwwerkers er niet zijn.”

vrijwilligster Paula
buurtwerking Zaventem-Noord
samen met opbouwwerker Noémie

Het verschil dat de STEK maakt

“Door omstandigheden kon ik ook mijn eerdere vrijwilligerswerk niet meer doen. Na gesprekken en een paar bezoeken aan het buurthuis, ben ik nu hier actief als vrijwilliger. We hebben een vaste groep vrijwilligers die elkaar goed verstaan. We kunnen met elkaar zowel lachen als ernstig zijn. Ieder doet wat hij kan. Niemand spreekt er je op aan als het eens niet gaat en je enkel voor het gezelschap komt. Ik geniet van het gezellig samenzijn. Ik vind het heel prettig om samen met de mensen die in het buurthuis komen een activiteit te doen of gewoon te praten.”

Tijdens Koffie & Formulieren en de permanenties van OCMW, CAW, Elk Zijn Huis komen mensen met een hulpvraag. Vrijwilligers en opbouwwerkers helpen mensen verder en verwijzen hen door.

Daarnaast komen ook de vrijwilligers meer te weten over hun rechten en hulp- en dienstverlening in Zaventem. Veel vragen gaan over de zoektocht naar betaalbare huisvesting, financiën, maar ook informatie over vrijetijd of andere diensten.

Naast hun hulpvraag, kunnen mensen een babbel doen, koffie drinken, en ontdekken wat er te beleven valt. Sommigen engageren zich als vrijwilliger. Zo leren ze ook andere buurtbewoners kennen en komen ze te weten dat ze niet alleen staan met bepaalde hulpvragen. Het informele karakter van de werking maakt dat bezoekers meer hun verhaal durven doen en vragen stellen over hun rechten.

“Als ik dit contact opnieuw zou moeten missen, zou ik denk ik terug in een leegte vallen. Het ontmoetingsluik binnen de STEK is dus erg belangrijk voor mij.”

“Ook krijg ik van de opbouwwerkers aardig wat verantwoordelijkheden en dat doet mij goed. Ik ken de basiswerking van een aantal STEK-partners (OCMW, CAW en Elk Zijn Huis), dus ik kan mensen met vragen opvangen als de opbouwwerkers er niet zijn. Bij gelegenheid krijg ik het vertrouwen om het buurthuis alleen open te houden.”

Het praktijkmodel de STEK zorgt ervoor dat meer mensen die recht hebben op een vorm van sociale bescherming dat recht kennen en ook opnemen.

Samen met SAM vzw stellen we onze nieuwe [leidraad de STEK](#) voor. Deze e-publicatie vat de functies, randvoorwaarden en de kracht van de STEK als informele praktijk samen, met veel praktische illustraties.

Toegang tot betaalbare en kwalitatieve voeding vanzelfsprekend maken

Steeds meer mensen moeten beroep doen op voedselbanken, omdat ze onvoldoende inkomen verdienen om basisproducten te kopen. Door de samenloop van de economische crisis en klimaatcrisis stevenen we af op regelrechte voedselarmoede. Voeding staat daarom hoog op alle beleidsagenda's: van lokaal tot internationaal.

SAAMO Vlaams-Brabant wil gezonde voeding financieel toegankelijk maken voor groepen in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Daarom verzelfstandigen we stap voor stap onze voedingsmodellen die bijdragen tot een solidaire en duurzame samenleving. Tot ontmoeten. Tot met een laag inkomen in de basisbehoeften kunnen voorzien.

Via de sociale kruidenier Solikoop zetten we een netwerk van [solidaire buurtwinkels met een tweeprijzensysteem](#) op. Deze winkelpunten dragen bij tot gezonde voeding voor kansarme gezinnen. Mensen met een laag inkomen die zijn doorverwezen, betalen een verlaagde prijs. Andere klanten betalen een marktconforme prijs.

Keuzevrijheid en kwaliteit van voeding staan centraal. Samen met een menswaardige manier van winkelen, kans op ontmoeting en het opnemen van rechten. Vrijwilligers met en zonder armoede-ervaring runnen samen deze winkels.

We breiden ons netwerk aan winkels gestaag uit: in 2022 knipten we het openingslintje door van het mobiele winkelpunt in WZC Annuntiaten in Heverlee. Dat maakt een totaal van twee vaste winkels in Leuven en in Bierbeek, plus twee mobiele winkelpunten in Leuven-centrum en Heverlee.

Kwalitatieve producten aan correcte prijzen, stabiele winkelwerkingen en een steeds groeiend netwerk van doorverwijzers maken dat het aantal klanten jaarlijks blijft groeien. Ook de omzet steeg fors.

Met het project Circulaire voedselhub reiken we een 2-in-1 oplossing aan voor voedseloverschotten én gebrekkige toegang tot voeding. In opdracht van Vlaanderen bouwen we aan dit kringloopconcept.

Zo'n hub is een plaats waar we voedseloverschotten ophalen en verdelen aan wie in een kwetsbare situatie zit, en dat op een menswaardige manier. We beginnen hiermee op drie plaatsen:

- in regio Leuven, waar we de sociale kruidenier voorzien van overschotten en samen de buurgemeenten benaderen,
- in regio Vilvoorde, waar we samen met partners een hub opzetten,
- en in regio Halle, waar het onderzoek naar de lokale mogelijkheden volop loopt.

Met de StadsAkker in Tienen hebben we de afgelopen jaren een zelfoogstboerderij gerealiseerd die via solidariteit groenten, fruit en kruiden toegankelijk maakt voor mensen in een kwetsbare positie. De teelt volgt de principes van duurzame landbouw.

De StadsAkker slaagt er ook in om een inclusieve groene ruimte te creëren rond de ziekenhuissite Sint-Jan. Dit bleef niet onopgemerkt. In de plannen voor een nieuw ziekenhuis werd ook de StadsAkker opgenomen.

In 2022 grepen we deze plannen aan om met partners, buurtbewoners en oogsters de toekomst van de StadsAkker te bepalen. Samen gaan we voor een gezonde publieke ruimte, die kansen biedt op ontmoeting en toegang tot betaalbare en duurzame voeding. Daarnaast zorgden we voor extra hulp voor boer Wannes, meer educatie, en meer samenwerking tussen onze oogsters. Zo werken we stap voor stap naar een project toe dat eind 2025 op zelfstandige basis verder kan.

Collectief burgerschap

Burgerschap gaat over de wijze waarop burgers deelnemen aan de samenleving en die zo helpen vormgeven. Dit lukt vandaag niet iedereen. De stem van groepen in een kwetsbare positie ontbreekt onder meer in het klimaatdebat. Het wij-zij denken domineert. Gelukkig zien ook veel burgergroepen en solidariteitsacties het daglicht.

Een stem in het maatschappelijke debat

Onze opbouwwerkers in Tienen en Halle versterken mensen vanuit een Vereniging Waar Armen het Woord Nemen. Zo kunnen zij een evenwaardige stem in het maatschappelijke debat opnemen.

Erm 'n Erm focuste zich in 2022 via diverse denktafels op de digitale kloof. Met het Praatcafé openden ze een nieuwe ontmoetingsplaats voor mensen in een kwetsbare positie.

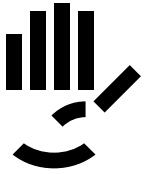
Open Armen nam in het najaar zijn intrek in de Vandenpeereboomstraat in Halle. Zo zit de vereniging permanent samen met twee andere Halse organisaties die met mensen in een kwetsbare positie werken. Ook Open Armen vroeg in 2022 aandacht voor digitale inclusie. Ze ontwikkelden een educatief spel om met beleid en diensten in gesprek te gaan over hun digitale aanbod en de toegankelijkheid ervan.

We versterken beide verenigingen planmatig en in het aantrekken van extra middelen.

“Via onze vereniging komen we in contact met 'lotgenoten' om ervaringen te delen.”

bezoeker Open Armen

Klimaatmaatregelen koppelen aan armoedebestrijding

Klimaatmaatregelen moeten hand in hand gaan met armoedebestrijding. Het [Europese Sociale Klimaatfonds](#) wil lidstaten actie laten voeren voor mensen in een kwetsbare positie.

SAAMO bereidt sinds eind 2022 een toekomstvisie voor op wonen, energie en mobiliteit. Vanuit deze visie geven we beleidsadvies aan diverse overheden.

Willen we een leefbare planeet, dan moeten we er anders mee omgaan. Inzetten op hernieuwbare energie is cruciaal. De vraag is hoe we deze energie toegankelijk kunnen maken voor mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie en hoe we tot een rechtvaardig beleid komen.

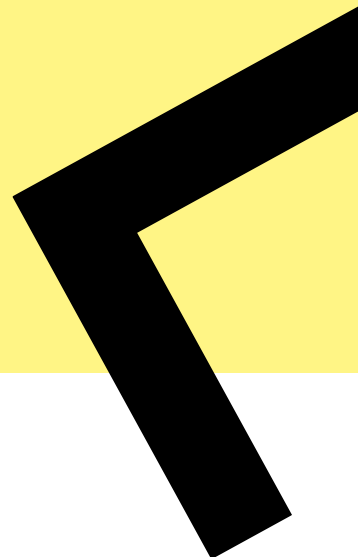
In 2022 zetten we in Ottenburg de eerste stappen om een energiegemeenschap te ontwikkelen. In Vilvoorde verkenden we met noodkopers en huurders de mogelijkheden op de private huurmarkt.

Via deze pilootprojecten werken we ons in het snel veranderende energielandschap in om te wegen op het klimaatbeleid dat steeds meer vorm krijgt. Op lange termijn willen we via deze weg op zoek gaan naar manieren om duurzame warmteproductie (door o.a. warmtenetten) ook toegankelijk te maken voor mensen in een kwetsbare positie.

SAAMO Vlaams-Brabant werd medebestuurder van [Leuven2030](#). Samen met andere middenveldorganisaties willen we volop de kaart van sociale rechtvaardigheid trekken in de klimaattransitie.

Onze focus leggen we op:

- energie: duurzame elektriciteitsproductie en warmte
- wonen: we zijn medeoprichter van [CLT-Leuven](#)
- woningkwaliteit: onderzoek naar leningen die horen bij een woning, niet bij de persoon die de lening afsluit
- toekomstbestendige mobiliteit
- voeding: we stappen als partner in [FEAST](#) om te werken rond toegankelijkheid van voeding en het maken van gezonde keuzes door kwetsbare groepen.

Perspectief voor jongeren die uitsluiting ervaren

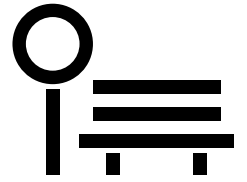
Jongeren in een kwetsbare positie bevinden zich vaak in een vicieuze cirkel. Ze groeien op in armoede, voelen zich uitgesloten en worden dagelijks geconfronteerd met discriminatie. Dat heeft een impact op hoe jongeren zich voelen en gedragen, zo ook in de publieke ruimte.

Door de combinatie van kleine behuizing, hoge bevolkingsdichtheid en een groot aantal jongeren is de druk op de beschikbare openbare ruimte groot. Andere bewoners ervaren de aanwezigheid van jongeren vaak als overlast. Dat gaat regelmatig gepaard met conflicten.

We willen deze jongeren meer perspectief geven. Daarom troffen we in 2022 voorbereidingen om in 2023 met het veel geprezen Antwerpse concept van Samen op straat te beginnen in Vilvoorde.

Krachtige buurten & steden

Pleinen, buurten, dorpen en steden zijn het werkterrein van SAAMO. We houden al jaren een vinger aan de pols op plekken waar veel mensen leven die uitsluiting ervaren.

In Zaventem, Vilvoorde en Leuven creëren we warme, informele ontmoetingsplekken in leegstaande ruimtes. We richten ons in de eerste plaats naar bewoners die uitsluiting ervaren. Daarnaast brengen we mensen en organisaties samen over alle verschillen heen. Samen gaan we voor een aangename woonomgeving die perspectief biedt aan alle bewoners.

Vilvoorde investeerde de laatste jaren sterk in stadsvernieuwing, met onder meer het project Watersite. In dit gebied bevindt zich de kwetsbare woonwijk Broek. Met het project ZenneLab zetten we in op goed en aangenaam wonen vanuit de betrokkenheid van de wijkbewoners. We werken aan een inclusief stadsvernieuwingverhaal met voldoende degelijke publieke ruimte, verkeersveiligheid en zorg voor de buurt tijdens werven.

Co-creatie en dialoog tussen bewoners en beleid stonden hierin ook in 2022 centraal via straatvergaderingen en dialoogtafels rond mobiliteit en nieuwe bouwplannen in de wijk.

Samen met bewoners en partners zetten we een laagdrempelig activiteiten aanbod op met o.a. de Samentuin, het FietsLabo en het Naaiatelier.

samen met jou uitsluiting aanpakken

**Wil je samen met ons je sociale beleid versterken?
Of wil je partner worden?**

Uitsluiting aanpakken doe je niet alleen. SAAMO Vlaams-Brabant werkt samen met tal van partners: van lokale en regionale besturen, welzijnsorganisaties, woonactoren, scholen tot middenveldorganisaties.

Heb je interesse om met ons samen te werken?

Wil je beroep doen op ons?

Of wil je weten hoe wij je kunnen ondersteunen?

Laat het ons weten!

info.vlaams-brabant@saamo.be

016 44 15 90

AKKER
KEET

SAAMO

Vlaams-Brabant

SAAMO Vlaams-Brabant vzw
Eenmeilaan 2
3010 Kessel-Lo
www.saamo.be/vlaams-brabant

volg ons op

www.facebook.com/SAAMOVIBr
www.linkedin.com/company/saamo-vlaams-brabant